

Kvennablaðið kostar 1 kr. 60 au. innanlands, erlandis 2 kr. (65 cent vestanhafss) 1/2 verðsins borgið fyrfram, en 1/2 fyrir 15. júli.

Uppaðgn skrifleg bundin við Áramót, ógild nema komin sé til útgæt. fyrir 1. okt og kaupandi hafi borgað að fullu.

Kvennablaðið.

20. ár.

Reykjavík, 30. september 1914.

M. 9.

Þorsteinn Erlingsson.

Vinur, þá varð þar í mó | þogn við dáinn breiminn,
þegar við sáum síðast fló | svanur í bláan geiminn.

Getur það verið satt að Þorsteinn Erlingsson sé dáinn? Er orðið of seint að þakka honum fyrir kvæðin hans? Við höfum þó svo oft hugsað um hann, íslenzku konurnar, við höfum kunnað kvæðin hans, bæði þau kvæðin sem eru eins og herhvöt, og þau sem „klappa yndisþýtt eins og börn á vanga“. Og í hvert sinn sem þau vermdu okkur um hjartaræturnar, hugsuðum við hlýlega til skáldsins. Við ætluðum altaf að segja honum að við skildum hann, við skildum hve mjög hann hefði elskad Ísland, fjöllin og fossana, hliðar og móa; náttúran fylti sál hans svo óendenlegum fögnudi, að honum fanst hann verða að gefa Íslandi í staðinn það bezta sem hann ætti, instu hugsanir sínar. — Hann elskoði frelsið öllu framar. Hann vildi að það veika og smáa fengi að vaxa í skjóli hins háa, eins og sólin skin jafnt á hæstu trén og minstu blómin. — Hann, sem var svo umjúkmáll við alt það sem þurfti að hlúa að, var hardýrtur við harðstjóranu.

Allra mest hans instu taugar altaf særðu,
þeir er sína præla bördú,
það var eins á himni og jörðu.

Hræsnina hataði hann og heigulskapinn, hann elskoði ekki þann guð „sem kaupir hrós af hræddum þrælum, hvar sem hann fer“ — en hann trúði á þann „sem engan vill neyða — sem öllum er kær,
sem elskar hvert hjarta sem lifandi slær
— og þarf ekki á Helviti að halda“.

Því það er satt að mennirnir skapa sér þá guði sem eru við þeirra hæfi. Hann söng um ástina milli karls og konu — hann sýndi okkur að ástin er heilög og getur ekki syndgað. Ástin er ósigrandi, allir hleypidómar mannanna munu aldrei geta sigrat hana að fullu.

Hve mjög sem frelsið fjótrar reyra,
og flekkast lífsins tigna mynd,
þá mun það altaf óminn heyra
frá Edens tæru stjórnulind.

— Já — við ætluðum altaf að þakka honum fyrir alt þetta, við ætluðum að segja honum að hann hefði ekki unnið fyrir gig, því kvæðin hans lífðu í hjörtum okkar, við hefðum viljað þýða alla beiskju úr huga hans, en það varð aldrei af því, og nú er það of seint. En við vonum að hann hafi fundið hlýju hugsanirnar okkar streyma um huga sinn og verma sig, eins og hann vermdi okkur. Nú sefur hann við hjarta Islands, nú verður honum aldrei framar kalt. L. V.

Ófriðurinn mikli!

Nýlega barst Kvennablaðinu „Jus Suffragii“, blað alheimssambands kvenréttindafélaganna. Það er eins og ófriðurinn færst nær, þegar við lesum greinarnar frá konum í hinum ýmsu löndum sambandsins. Ísland er svo fjarri frá þessum voðalega hildarleik, okkur finst nærrí því að það hljóti að vera vondur draumur, að stórveldi Norðurálfunnar séu að berjast í voðalegri styrjöld, en veraldarsagan hefir nokkurn tíma getið um. Og við skiljum ekki fyllilega hvað ófriður er. Simskeytin eru svo stutt, og segja svo lítið. Við sjáum í huga okkar óljósa þokumynd af einhverju voðalegu, og í eicingirni okkar lokum við ef til vill augunum og viljum ekki sjá hana. En smám saman skýrist þessi mynd og sækir að okkur eins og vofa eða martröð. Við sjáum og finnum ómælanlega skelfingu ófriðarins, sem engin orð geta lýst.

Þúsundir og miljónir saklausra manna, sem ekkert hatur bera hvor til annars eru útbúnir með öllum hugsanlegum vigvélum til þess að drepa hverir aðra. Hvers vegna? Er allur heimurinn orðinn æðisgenginn? Því leita allir þessir stjórnvitringar svona langt yfir skamt að sannleikanum, sem hvert barnið getur skilið. Það hefir verið sagt að orustuvöllurinn væri leikhús, sem bygt væri með ódaema kostnaði til þess að sýna alla glæpi. Mann-dýrið hlær þá að allri menningunni. Í fyrra, þegar Balkanófriðurinn stóð yfir, lásum við um svívirðilega meðferð Tyrkja á búlgórskum konum, og tyrkneskar konur urðu fyrir sömu meðferðinni frá Bülgörum. Það er sama hvort það eru kristnir menn eða Múhameðstrúar, sem i hlut eiga. Sama grimdir gagn-tekur þá alla, og þó dirfast þeir að hrópa hver á sinn guð.

Hver getur lýst sálarangist kvennanna, er sitja heima meðan teft er um alla gæfu þeirra? Hver getur lýst öllum andvökunóttunum, ein-verunni, óvissunni, og seinast hinni skelfilegu vissu um að þær hafi mist alt? Hver getur lýst kvöl mæðranna, sem sjá börnini dragast upp af skorti í faðmi sinum — án þess að

geta bjargað. Heimili þeirra eru brend, húsgögn þeirra notuð til eldiviðar, rúmfatnaði og klæðum stolið — þær verða heimilislausar naktar, hungraðar, barnlausar, ekkjur og föðurleysingjar — vesalings fórnardýr ófriðarins.

Konurnar voru ekki spurðar til ráða á þeirri örlagastundi þegar ófriðurinn var ákvæðinn. Hefði það verið gert — þá hefði óðruvísi farið. En þegar þessi mikla ógæfa er einu sinni skollin á, þá verja þær öllum sinum kröftum til þess að bæta úr eymdinni. Karl-mennirnir tigna stundum í ræðu og riti konur þær, sem eru veikar og ósjálfstæðar, þessa „blómknappa“ sem þeir þykjast geta „borið og varið, öll yfir æfiskeið“. En á tímum neyðarinnar er enginn til þess að bera „blómknappinn“ — þá dugir ekki að gráta eða grúfa yfir sorgum sinum, vinnan biður alstaðar.

Eg las einmitt í „Jus Sufragii“ um það, hvernig konurnar væru alstaðar að reyna að draga úr hörmungum þeim, sem ófriðurinn hefir í för med sér.

Alheimssamband kosningarréttarfélaganna hefir miðstöð i London. Hefir stöðin um stundarsakir hætt hinu venjulega starfi sinu, en er nú ordin gríðastaður útlendra kvenna í London. Meðlimir sambandsins hafa mætt svo mikilli gestrisni viðsvegar út um heim, að þeim er auðvitað ljúft að gjalda liku likt.

Kvenréttindakonurnar ensku segjast vilja sýna það — að þó karlmennirnir berjist — þá riki samuð meðal kvennanna. Fjöldi útlendra kvenna eru í London, sem mist hafa atvinnu við ófriðinn, eða hafa verið á ferðalagi og standa uppi ráðþrota og peningalausrar. Sér miðstöðin þeim syrir heimilum, eða hefir útvegað þeim peninga til þess að komast heim. Ameríkufólk sem var á leið til ýmsra landa í Evrópu, komst ekkert syrir peningaleysi. — Pólsk kona kom til nefndarinnar — hafði módir hennar og börn verið tekin frá heimili þeirra og rekin yfir um landamaerin milli Rússlands og Þýzkalands — en hún gat ekki náð í þau og hjálpað þeim. Svona mætti telja mörg dæmi.

Geysistór kvennafundur var haldinn í London, til þess að mótmæla ófriðnum, töl-

uðu þar konur frá löndum þeim er í ófriði áttu. Var þar i einu hljóði samþykta svipuð yfirlysing og sú er stóð í seinasta „Kvennablaði“, en gefin hafði verið út af alheimssambandi kvenréttarindafélöganna.

Konurnar vita og skilja að langan tíma þarf til þess að stemma stigu fyrir ófriðnum, en þær vilja neyta allrar orku til þess að það takist.

Í byrjun ófriðarins veitti konungur mörgum enskum kvenréttindakonum, sem i fangelsi sátu, fult frelsi, án allra skilyrða. Hafa þær því hætt baráttu sinni meðan á ófriðnum stendur, og hafa nú sett á stofn stórkostleg hjálparfélög. Þær veita atvinnulausum konum vinnu við saum á fótum, sem aftur eru gefln fátækliugum. Þær hafa einnig stofnað löggreglusveitir, þar sem allir löggregluþjónarnir eru konur. Eiga þær, auk venjulegra lög-reglusterfa, að liðsinna konum, sem eru að leita hjálpar, og koma þeim á framfæri, hjálpa ferðakonum á járnbrautarstöðum, gæta barna þeirra á meðan þær hafa öðru að sinna, líta eftir öllum stöðum þar sem börn leika sér, vera túlkur, gefa gaum að verðlagi á vörum o. s. frv.

Konur í öðrum löndum virðast vinna á likan hátt. Hollenzkar konur eru önnum kafnar að vinna að uppskerunni og bæta úr vinnuleysi — sem varð þar þegar allir karlmenn voru kallaðir í herinn — segja þær að neyð sé þar mikil, þó Holland hafi enn þá ekki lent í ófriði. — Á Frakklandi og Íþýzlandi gegna konur flestum eða öllum störfum sem karlmenn annars hafa á hendi.

— Já — konurnar bera sannarlega hita og þunga dagsins með karlmönnunum, vonandi gleyma þeir því ekki þegar aftur dagar.

Barnagarðurinn í Westminster.

Flestum börnum finst vist að fullorðna fólkis skilji þau ekki vel. Þeim finst það með sjálfum sér, þó þau þori ekki að nefna það, því þau vita að þau eiga oft á hættu að hlegið sé að þeim, og sagt striðnislega:

„Mikil ráðgáta ertu“. Fair vilja sína barnæsku muna. Fullorðna fólkini er oft gjart að gleyma, hvað barngott sem það er, hve heimur barnanna er ólikur þeirra heimi.

Frú Montessori, uppeldisfræðingurinn frægi, hefir sagt: „Hvernig ætti að færi fyrir okkur, ef við alt i einu lentum hjá þjóð, þar sem allir væru trúðar og loddarar? Hvað ættum við að gera, ef þrisið væri í okkur í hvert sinn, sem við ætluðum að fara eftir okkar gömlu venjum, ef við værum mótuð svo fljótt að við naumast gætum kyngt matnum, ef vinnan væri risin af okkur þegar við reyndum að gera eitthvað, og lokið væri við hana á augnabliki, en við stæðum hjá máttvana, og fyndum sárt til þess, að okkur væri ekki trúð fyrir neinu verki. Af því við vissum ekki hvernig við ættum að fara að því, að lýsa hvað okkur fyndist við vera bæld niður og auðmýkt, þá myndum við reyna að verjast þessum vitsyrringum með hljóðum og slögum, en þeir, sem hefðu gert þetta alt í bezta tilgangi, myndu segja að við værum þrjósk og ill viðureignar, og að okkur væri ekki við-hjálpandi“.

Skoðanir manna á barnseðlinu eru altaf að breytast, nú eru menn farnir að finna hvað það er óeðlilegt, að heimta að börnin skilji fullorðna fólkis, og hafi jafnvel vit fyrir því; fullorðna fólkis verður að beygja sig niður til barnanna. Margt hefir verið um þetta ritað og rætt af sálarfræðingum og uppeldisfræðingum, er eg því miður ókunnug ritum þeirra, og get því ekki farið frekar út í þá sálma. En eg hefi einu sinni verið svo heppin að kynnast konu, sem var móðir af guðs náð, þó hún ætti engin börn. Starfi hennar vildi eg reyna að lýsa í fáum orðum.

Hún er ein af þeim mörgu ensku hefðar-konum, sem hafa yfirgefisíð auð og allsnægtir til þess að verja lífi sínu til hjálpar fátæklingum. Hún starfaði í fátæka hlutanum í Westminster í Lundúnnum, fátæktin er þar engu minni en í Eastend, þó hún nái yfir minna svæði.

Hilda Maufe eða „miss Hilda“, eins og fátæku vinirnir hennar kölluðu hana, bjó í tveimur litlum herbergjum í einu af húsum

þeim, sem bygð hafa verið á seinni árum, í því skyni að gera fátæklingum mögulegt að fá sæmilegar ibúðir gegn lágrí húsaleigu. Eru slikar byggingar allviða í Lundúnnum, hafa gömlu fúahjallarnir verið rifnir þar niður, en nýjar og reisulegar byggingar risið upp í staðinn, geta menn fengið þar leigt eins, tveggja eða þriggja herbergja ibúðir, fylgir dálitið eldhús hverri þeirra, og fyrir utan það eru oft dálitlar svalir. Hús þessi eru snotur og vistleg — blómakassarnir sem eru oft á hillum fyrir utan gluggana, prýða þau mjög. Að baki húsanna eru stór og loftgöð svæði, og þar geta börnin leikið sér, eru þessi svæði jafnan með steinsteypugólf. Allstór garður var á milli húsa þessara, fóru mæðurnar þangað með börn sin og gamalmennin sleiktu sólskinið þar á bekjunum. Enn sem komið er, eru þessar byggingar einungis eins og gróðrarblettir i eyðimörku, því á næstu grósum taka við langar raðir af dimmum og hrörlegum húsum, sem varla eru haef til ibúðar.

„Miss Hilda“ hafði ókeypis barnagarðieinu af þessum nýju húsum. Eg býst við, að lessendur „Kvennablaðsins“ hafi heyrт getið um slika skóla handa börnum, sem eru of ung til þess, að ganga í almenna barnaskóla. — Tilgangur þeirra er ekki, að troða sem mestu í börnin, heldur að ala þau upp, móta barnsálinu á þeim árunum, sem hún er gljúpust og næmust fyrir áhrifum.

— Eg gleymi aldrei fyrsta deginum, sem eg var í barnagarðinum. Eg kom þangad með Miss Manfe, áður en börnin komu og litaðist um í litlu herbergjunum. En hvað það var vinalegt og vistlegt þar inni. Blóm voru í glugganum, lágum og breiðum, á arinhyllunum, í hverju horni. Mörg búr með smádýrum og fuglum voru þar lika. — Á veggjunum voru góðar eftirmynndir af frægum málverkum, t. d.: „Kristur býður börnunum að koma til sín; Mariu-mynd Rafaels, og margar fleiri.

Þar voru lika myndir, sem sýndu sveitalif og breytingu árstíðanna, — mátti taka þær úr römmunum og skifta um. Stór sandkassi var undir glugganum — og fult var þar

auðvitað af barnaleikföngum, sem börnin röðuðu prýðilega á hverjum degi.

— Kl. 9 komu þau öll saman, 24 börn, frá tveggja til fimm ára að aldri. Fyrst var litil eftir því, hvort þau væru hrein, og oft þurfti „Miss Hilda“, að þvo þeim og kembu. Svo settust þau öll flötum beinum á gólflið.

— Nú var komið með stóru ermasvuntunar þeirra, og hverju fengin sín; áttu þau sem gátu, að reyna að fara í þær sjálf, og hjálpa svo minni börnunum, þau áttu að læra að hjálpa sér sjálf og hjálpa öðrum.

Nú var farið að taka til í herbergjunum og þau voru látin hjálpa til, þurka af, skifta um vatn á glasablómunum og vökvu hin. — Mikið yndi höfsu þau af „garðinum“ sinum, það var kassi, sem var á hillu fyrir utan gluggann. Lyftum við þeim upp, svo þau gætu vökvæð blómin og hlúð að þeim. En ekki mátti gleyma, að gefa öllum dýrunum og að hreinsa búrin þeirra! Eg veit ekki hvert þeirra var í mestu uppáhaldi, hvita dúfan lady Blanche, sem var alveg eins og drottning, litlu gráu dífú-ungarnir, Jimmy, hvita rauðeygða rottan, sem þvoði sér svo vel, en alt af var þó svört á rófunni, af því hún þurfti endilega að vera alt af að snuast í kringum arininn, kanínurnar, gullfiskarnir eða litli fjörugi kanarifuglinn hann „Joy“. (Keti).

Börnunum var kent, að þau ættu að elska og hlúa að öllu, sem lífi lifir, þó þau væru litil, skyldi þeirra óspilta barnssál það, sem margur fullorðin finnur ekki — að sami andinn lifir í öllu.

Pegar „morganverkin“ voru búin — komu öll börnin saman inni í stærstu stofunni, og nú var sunginn stuttur morgunsálmur. — Svo töku þau til óspiltra málanna, að leika sér. Ein okkar lék á hljóðfærið og svo sungu börnini og léku ýmsa leiki.

Einn af uppáhaldsleikjum þeirra het „gullni báturinn“. Sátu þá nokkur þeirra á gólfinu flötum beinum, tvö og tvö, hvort á móti öðru. Þau héldust í hendur og réru fram og til baka. Hin börnin gengu í kringum þau í stórum hring. Og svo sungu þau um alt, sem þau sáu á ferðalaginu í „gullna bátnum“, þau

fóru upp í sveit og sáu lömbin og kýrnar, blómin og trén — og alt þetta léku børnin, sem voru í hringnum.

Annar leikur hét litli „garðyrkjumaðurinn“. Eitt af børnunum þóttist vera garðyrkjumaður og hin børnin voru blómin. Jarðyrkjumaðurinn þóttist grafa upp garðinn, raka og sá — svo komu regndroparnir og mýktu fræin og sólin skein á þau. Svo fóru þau að vaxa, litlu ræturnar smeygðu sér niður í moldina og stöngullinn teygðist upp — alt þetta léku þau, svo einn góðan veðurdag kom blómhnappur — litlu hendurnar mynduðu hann — og loks sprakk blómið út. Þá hlupu þau glöð til kenslukonunnar og sýndu henni — en hún spurði þau æfinlega hvernig það væri litt — og þótti mér það skritið, að svo var að sjá, sem børnunum þætti ekki vænst um sterku litina, því þau kusu oftast þann bleika lit, sem hrafnaklukkan hefir.

Eða hvað litlu stelpurnar voru mómmulegar, þegar þær léku „hænuleikinn“! Litil stelpa átti að vera hæna, sem lá á eggjum, en þau voru þá tveir grislingar álika stórir, sem hún trúð undir svuntuhornið sitt. Þar kúrðu þeir svo, þangað til þeir áttu að skriða út úr eggjini, þá heyrðist hljóð þegar þeir áttu að berja með nefinu í skurnina, svo komu þeir út og hænu-mamma hoppaði um með þá og át korn úr hverjum lófa.

Eins og menn sjá er tóluverð hugsun í þessum leikjum, og þeir þroska børnin. Margir þeirra eru líka góðar likamsæfingar.

Þegar børnin höfðu leikið sér við þetta góða stund, þá var þeim skift i flokka. — Fórum við út í garðinn fyrnefnda með annan flokkinn ef veður var gott, og var þá reynt að vekja athygli þeirra á því, sem fyrir augun bar. Børnunum, sem urðu eftir heima, var kent ýmislegt; minstu børnin voru látin draga marglitar, misstórar perlur á band — áttu þau að reyna að setja þær eftir vissum reglum, — var það til að kenná þeim að þekkja liti — var það mikil furða, hvað sum yngstu børnin voru snjöll að þessu. Svo bygðu þau úr trébútum, og lærðu þá að taka eftir stærð bútanna. En mest þótti þeim gaman að því, að móta úr leir; mótuðu þau ótal hluti, t. d.

skóflur, blómsturpotta og vatnskóunur, sem þau notuðu í litla garðinum sínum. — Hann var nú bara „svo sem og svo sem“ eins og Reykjavíkurbörnin segja, því það var sandkassinn. Oft var þeim sýndur einhver ávöxtur og sagt frá honum, og áttu þau svo að móta hann á eftir. Eg man það, að þeim þótti sérstaklega gaman, að móta baunabelg og hnoða allar litlu baunirnar. Þann dag fengu þau baunir að borða, þau fengu annars engar reglulegar máltiðir, en fengu æfinlega að smakka þá ávexti, sem þeim var sagt frá.

Eg mintist áðan á myndir, sem sýndu sveitavinnu. Þessi litlu borgarbörn urðu auðvitað að fara á mis við alt það, sem sveitabörn læra af náttúrunni og þeirra hollu útistörfum. En reynt var með myndum, sögum, söngvum og leikjum, að kenna þeim að skilja sveitalifið.

Sjálf gátu þau ekki ræktað annað en blómin í glugga-kassanum. Á haustin lögðu þau laukana til svefns í kassann og breiddu moldina vel ofan á þá „svo þeim yrði ekki kalt“. — Oft og mörgum sinnum var gáð að, hvort þeir væru nú ekki farnir að koma upp, og mikill fögnumur var á ferðum, þegar fyrsti krókusinn spratt út, var mér sagt. Svo höfðu þau blóm alt sumarið og var ekki litil skemtun að teikna þau á svörtu töfluna með marglitri krít.

Það var gaman að heyra „Miss Hildu“ og „Miss Jessie“ aðstoðarkonu hennar, segja børnunum sögur.

Það var bæði broslegt og átakanlegt, að heyra sagt frá fæðingu Krists, þannig, að børnunum voru sýndar brúður, sem áttu að vera hirðingjarnir, og fylgdi þeim hópur af litlum lömbum; fjárhúsíð var örliðið brúðuhús og var María sýnd þar með barnið — en børnin sáu ekki, að þetta voru brúður, augu þeirra leiftruðu, þau voru stödd í landinu helga.

Oft var farið með børnin í hina stóru skemtigarða í London — bar þá margt fyrir augu þeirra og eyru. Á sumrum hefir Miss Maufe oft farið með þau upp í sveit, og látið

þau vera þar timakorn. Á jólunum fá þau auðvitað jólatré og gjafir.

Þó þau séu komin á skóla-aldur er reynt að sleppa ekki af þeim hendinni fyrir því.— Komu 30 börn frá 5—9 ára þrisvar í viku í barnagarðinn. Voru þau þar eina klukkustund í senn og léku sér, eða þeim var sagt til við handavinnu eða sagðar sögur.

Það er erfitt að lýsa því, hvernig „Miss Hilda“ var við börnin. Hún varð barn með börnunum en leiddi þau og stjórnaði þeim, með þroska fullorðnar konu. Hún var ákaflega nærgætin og þolinmóð, alt af jafn stilt, reiddist aldrei. Þegar börnin voru óþekk, reyndi hún að sefa þau og tókst það venjulega, en vildu þau ekki huggast láta, var þeim sagt að fara inn í næsta herbergi og blíða þar þangað til þau væru orðin góð. Stóðu dyrnar opnar á milli og máttu börnin koma aftur þegar þau vildu. Aldrei neituðu þau að fara, enda var þetta ekki skoðað sem skammarkrókur. „Miss Hilda“ sagði að óþekt þeirra stafaði venjulega af því, að þau yrðu þreytt af leiknum, og væri því nauðsynlegt fyrir þau að vera dálítla stund í kyrð og næði. Annars voru þau sjaldan óþekk; sú andans tign sem skein út úr hverjum draetti í andliti kennara þeirra, var sá töfrasproti sem þau beygðu sig fyrir. Mér hlýnar altaf um hjarta-ræturnar þegar eg hugsa um þenna barnagarð. Þegar eg kom þangað inn úr hrungiðu heimsborgarinnar, fanst mér eins og eg kæmi alt í einu inn á hina helgu jörð barnsaldursins. Öll árin, sem eg hafði lífað síðan eg átti þar heima, hurfu eins og draumur.

Einu sinni í mánuði hélt Miss Maufe fund með foreldrum barnanna. Eru stundum haldnir þar fyrilestrar, en oftast talað saman um börnin og uppeldi þeirra. „Miss Hilda“ hefir tekist að ná trúnaði fátæklinganna og er það þó sagt erfitt. Hún er eins og verndarengill eða einhver góð dis, sem þeir geta alt af flúið til. Þegar hún er ekki upptekin við barnagarðsstarfið, heimsækir hún þessa fátæku vini sína til þess, að sjá hvernig þeim liði. Þegar þeir eru veikir, vitjar hún þeirra og færir þeim hressingar; þegar eitthvað er að í hjóna-

bandinu eða slegist hefir alvarlega upp á vinskapinn við grannkonuna, þá kemur hún með frið og sátt. Hún lánar þeim peninga og hlustar á áhyggjur þeirra, og gerir að gamni sínu við þá.

Hún sem gæti veitt sér allan þann munað er peningar veita, gerir nær engar kröfur til lifsins fyrir sjálfa sig. Hún gefur líf sitt, þó vonlitid sýnist um árangur, þegar litið er á eymdina í Lundúnum. „Veslings, veslings, viljinn góði“, segir Stephan G. Stephanson, en enginn getur ætlað að það, hve óendanlega miklu góður vilji, eins einasta manns, getur komið til leiðar.

L.

Dálíttil auka-atvinna.

(Pýtl).

(Frh.).

»Nei«, stundi Elin upp, án pess að lita upp, en svipur hennar átti að sýna honum að henni fyndist hann smámunalegur.

Hann gekk inn á skrifstofu sina, og litlu síðar heyrði Elin að hann hringdi í talsimann.

Elin leit upp frá vinnu sinni, og starði hugsandi út í bláinn. Henni hafði þá skjálast. Það var alvara hans, að láta framkomu frú Reimar koma niður á frk. Hallgren saklausri. En hvað það var ranglætt. Það var þá satt, að framkoma einnar einstu konu kastaði skugga á allar kynsystur hennar, einkanlega á þær sem væru henni nákomnar, og gæsi þeim sök á göllum hennar.

Karlmaður getur verið óheppinn í vinavali sinu, en hann ber enga ábyrgð á glappaskotum annara karlmanna.

En þegar kona á í hlut er öðru máli að gegna Það er sama þó hún berjist áfram og vinni af öllum kröftum, einhver ófyrirsjáanleg tilviljun getur altaf kastað skugga á mannord hennar, sem er svo næmt fyrir áhrifum að hvísl eitt, lausasti grunur, nægir til þess að riða því að fullu.

En hvað það er í raun og veru auðvirðilegt að vera kvenmaður. Það er ekki nóg með að eiga að bera ábyrgð á sjálfum sér, menn geta líka lent í óþægindum annara vegna, og það þó kunningsskapurinn sé ekki meiri en það, að menn heilsist á götu. Og þó eru konurnar miklu gætnari og vandaðri að vinavali sinu en karlmennirnir, sem oft verða dús í fyrsta sinni og þeir hittast — — —

Pað var erfitt að halda hugsunum í skefjum í dag. Hún var altaf að gleyma tölunum og varð að byrja aftur á ný. En hún gat ekki hætt að hugsa um petta, og því lengur sem hún hugsaði, pess ljósara varð henni að petta væri einn liðurinn i kvenréttindabaráttunni, sem henni fanst að yrði að takast til greina, því pað væri ranglaeti og kúgun að láta konu gjalda fyrir glappaskot sem henni hefði aldrei orðið á.

Meðan hún sat parna þungbúin og æst, og gerði hverja reikningsskekkjuna á fætur annari, kom húsbóndinn út úr skrifstofu sinni. Hann var í yfirfrakka og var á útleið. Hann hélt enn á örkonum, sem átti að hreinskrifa, og sagði heldur fljóttlega: »Kl. 1 kemur kona frá vinnuveitingarstofunni til að sækja pessi skjóli. Pað á að skrifa tvö eintök, og þau eiga að vera tilbúin á föstudaginn.«

Svo fór hann.

Elin leit á skjólin og reyndi að reikna út hvað pað yrðu margar hreinritaðar síður. Hún komst brátt að peirri niðurstöðu, að vinnulaunin fyrir afskrift af tveimur eintökum mundi verða 6 krónur.

Pað voru þá einar 6 krónur sem um var að ræða! Og hann gat ekki unt frk. Hallgren að fá þær, vegna pess að systir hennar hafði verið með fru Reimar — var hægt að hugsa sér að nokkur maður vildi nota slika ástæðu til pess að svista saklausa konu uokkrum aurum sem hún hefði ærlega unnið fyrir?

Pað fór titringur um hana og biti kom í hálsinn, svo runnu tvö stór tár niður kinnar hennar, og sársaukinn braust út í hægum gráti.

Hún ýtti harkalega reikningsbókinni frá sér, huldi andlitið með vasaklútnum — og grét hljóðlega eins og viðkvæmt barn, sem finst að því sé sýnt ranglaeti og verið sé vont við pað, undir eins og eithvað blæs á móti.

Auðvitað gat hún ekki unnið meðan tárin runnu. En tíminn leið — hægt og hægt færðist sekúndu visirinn á klukkunni — regndroparnir runnu í siselli niður estir rúðunum, stórir og haegsara, en úti grílti í þykkan þokuvegginn. Og ekki gat nokkur sál rekist inn á skrifstofuna í pessu veðri. Hún varð að búa ein yfir gremju sinni. Loksins heyrði hún prusk í forstofunni, einhver hristi af sér vætuna. Dyrnar opnuðust og kona þaut inn — hún var í gljáandi rennvotri regnkápu, með hettu yfir höfðinu, svo varla sást annað en nefbroddurinn og hlæjandi, blómlegar varir.

»Góðan daginn — skárra er pað nú veðrið — er petta ekki skrifstofa hr. Stenman's?«

Hún tók niður hettuna án pess að biða svars, og nú sáust svartir lokkar undan hattbarðinu, og jörleg brún augu litu forvitnislega í kringum sig.

Elin pekti hana þegar í stað, þó þær hefðu ekki verið kyntar hver annari. Pað var ung frú, sem var gift vellaunuðum embættismanni. Hvaða erindi skyldi hún eiga hingað? Hún ætlaði kanske að kaupa brenni, eða ef til vill hluti i sögunarfyrirtækinu?

Elin komst bráðlega að raun um hvert erindið var.

»Pað er vist hérna sem hægt er að fá atvinnu við hreinskrift. Mér var tilkynt pað frá vinnuveitingarstofunni, sem hafði losað að láta sækja skjólin kl. 1. — Hér er éga.«

Elin starði á hana, eins og hún skildi ekki eitt einasta orð. Frúin lét dæluna ganga: »Auðvitað þarf eg svo svo sem ekki að vinna fyrir borgun, því maðurinn minn hesir svo góðar tekjur, að við höfum nóg fyrir okkur. Eg geri pað bara að gamni minu. Pað er auðvitað ekki hægt að vinna sér mikil inn, við að hreinskrifa svona endrum og sinnum, en pað verður þó að minsta kosti nóg fyrir aðgöngumiða að leikhúsini. Eg hefi nögan tima, því maðurinn minn er altaf svo bundinn. Og svo geri eg mér í hugarlund, að menn hljóti að skemta sér miklu betur þegar peir vinna sjálfir fyrir aðgöngumiðanum. Er pað ekki inndælt að þurfa ekki að taka á móti neinu frá öðrum? Eruð þér ekki voðalega hamingjusöm?«

Elin svaraði ekki þegar í stað. Hún gat ekki annað en hugsað um pessar 6 krónur, sem áttu að fara fyrir tvö leikhúsmiða handa pessari ungu frú, sem var petta litla hrifin af því að vera sjálfstæð. Hún varð enn þá gramari í gedi. Purfti pessi kona að taka vinnuna frá öðrum, sem purftu að vinna fyrir sinu daglega braudi — rétt að gamni sinu, til pess að geta sagt: Eg hefi sjálf unnið fyrir leikhúsmiðanum minum!«

Hvaða tryggingu hafði hr. Stenmann fyrir því að sá sem vinnuveitingarstofan sendi væri nokkuð heiðvirðari en fróken Hallgren, sem hann ekki vildi heyra nefnda á nafn?

Nú vildi svo til, að sú sem fyrir kjörinu hafði orðið var pessi unga frú, sem ekki var hægt að segja annað um, en að hún hefði að ástæðulausu troðið sér par inn, sem hún ekkert hafði að gera, en pað hefði eins getað lent á miklu verri stað, því ekki var hægt að segja að blettur hefði fallið á mannorð fróken Hallgren.

»Pér svarið mér ekki!« sagði pessi sjöruga unga frú. »Er hr. Stenman sjálfur ekki heima?«

»Nei.«

»Hefir hann ekki minst á skjól, sem ætli að hreinskrifa?«

»Jú.«

(Frh.).